

Drobné rady do zahrady – únor bílý, pole sílí.

„... tento nejkratší měsíc, tento záprtek mezi měsíci, tento měsíc nedonošený, přestupný a vůbec nesolidní, vyniká nad všechny ostatní svými potměšilými záludy; mějte se před ním na pozoru...“ /Karel Čapek/.

I když to vypadá, že je na zahradu dost času, sezóna zahrádkářům už začala. Hnojíme do zásoby, jak pod stromy a keře, tak na záhony. Dokupujeme semena, která jsme nestihli koupit v lednu. Kontrolujeme uložené ovoce, zeleninu a hlízy květin a ty špatné vyřazujeme.

Pokud jsme s tím nezačali už v lednu, tak počátkem února vyséváme a předpěstujeme na okenních parapetech sadbu papriky a celeru. Koncem měsíce vyséváme rajčata. Pokud půda rozmrzne a dá se s ní pracovat, můžeme začít vysévat mrkev a petržel. Rozdíl mezi raným a pozdějším výsevem je vidět na velikosti kořenů. Vyséváme rané košťáloviny, přepichujeme výsevy z ledna. Koncem měsíce začínáme předklíčovat rané brambory. Vyčistíme a desinfikujeme skleníky a připravujeme v nich půdu. Zakládáme pařeniště. Ve skleníku a pařeništi koncem měsíce lze vysévat ředkvičky a začít rychlit salát a kedlubny.

Ze stromů i ze země odstraňujeme mumifikované plody. Chráníme kmeny stromů před okusem zvěří, poškozené ošetřujeme. Pokud jsou 3 dny za sebou teploty nad 7 °C, stříkáme broskvoně proti kadeřavosti. Postřik opakujeme i několikrát za zimu až do doby, než se objeví pyl na lískách. Střídáme použité fungicidy. Při stejné teplotě lze začít se zimním postřikem insekticidy. Za bezmrazých dnů provádíme zimní řez ovocných stromů a keřů. Pokud jsme to nestihli v prosinci a lednu (nejlepší termín je od Barborky do Tří králů), pokračujeme ve sběru roubů. Koncem února provádíme řez vinné révy. Kmeny peckovin chráníme před vznikem mrazových desek (nátěr vápnem, krytí osluněné strany kmenu).

Studujeme zahradní katalogy a objednáváme květiny. Kontrolujeme přesazené kosatce, jestli je mráz nevytahal ze země. Provádíme výsevy lilií (necháme je venku promrznout). Za holomrazů kryjeme narcisy, aby jim mráz neutrl podpučí. Přesazujeme pokojové květiny. Koncem měsíce přesazujeme zazimované květiny (oleandry, durmany, fuchsie). Zazimované pelargonie ořežeme, přesadíme a truhlíky dáme na teplé a světlé místo. Koncem měsíce předklíčujeme hlízy begonií. Kontrolujeme zimní kryt. Už i pod sněhem začínají kvést jako první taloviny a od Vánoc kvetou čemeřice.

Za bezmrazých dnů zaléváme jehličnany (konifery) a stálezelené keře. Protože svými jehlicemi a listy odpařují vodu, hrozí jim v zimě nikoliv zmrznutí, ale uschnutí. Zálivku přivítají i dřevité pivoňky nebo hortensie. Rododendrony stíníme, aby netrpěly výkyvy teplot (únorové slunce a noční mráz). Pokud jsme to nestihli v prosinci a lednu, svazujeme větve sloupových konifer, aby je nerozlámal sníh. Pokud vydatně sněží, otřepeme větve, aby je sníh nepolámal. V únoru začíná kvést vilín:

Drobné rady do zahrady – březen ohlašuje jaro:

„... dříve než se naleje první pupen a rozvine první list, je tu rozkvetlý květ; dříve než příroda počne dýchat, kvete; láska je první. Všechno ostatní přijde až později...“ /Karel Čapek/.

My ale nečekáme, až to přijde. Pokračujeme s tím, co jsme v únoru nedokončili. Venku připravujeme záhony, vysazujeme ovocné stromy a okrasné opadavé dřeviny.

Kromě kořenové zeleniny vyséváme i hrách, ředkvičku a špenát. Vysazujeme cibuli ze sazečky. Pařeniště jsou v plném provozu - průběžně připravujeme sadbu zeleniny a květin. Koncem měsíce vysazujeme na záhony salát, kedlubny a předklíčené brambory. Máme připravenou netkanou textilii jako ochranu před mrazíky. Skleník nebo folník čeká na výsadbu papriky a rajčat, s tím ale nespěcháme.

Dokončíme zimní řez jaderovin, koncem měsíce začínáme roubovat jabloně. Stříkáme proti rzi hrušňové.

Začátkem měsíce dokončíme řez wistárie, ibišku, trubače a vinné révy. Vyčistíme trvalkové záhony, skalky a jezírka. Odstraňujeme zimní kryty, ořežeme okrasné traviny a růže. Provzdušňujeme trávník (vertikutací). Mulčováním se bráníme proti suchu. Je čas na jarní výsadbu lilií, koncem března lze vysazovat skalničky a rozmnožovací korálky mečíků.

Kvete mnoho jarních cibulovin (krokusy, sněženky, bledule atd.) a raně kvetoucí keře. Jaro přichází....

Krokusy ohlašují jaro.

Drobné rady do zahrady – duben měsíc plný práce:

„... Duben, to je ten pravý a požehnaný měsíc zahradníkův. Ať si jdou do háje milenci se svým velebením máje ...“ /Karel Čapek/.

V dubnu začíná vše rašit, takže při okopávání vidíme rostliny, které bychom jinak mohli poškodit. Proto je na čase čistit a upravovat skalky, trvalkové záhony, včetně cibulovin. Od teď hlídáme rašící plevel a průběžně se ho zbavujeme. Začátkem měsíce dokončujeme resty z března. Odstraníme zimní kryt. Vysazujeme jehličnany.

Dokončíme vertikutaci trávníku a koncem měsíce jej poprvé posečeme. Od poloviny měsíce můžeme vysévat nový trávník. Upravíme zahradní chodníky a terasy, připravíme zahradní nábytek, bazény a grily na novou sezónu.

Na zeleninové zahradě práce vrcholí. Veškerá zelenina na zahradě roste, některá se sklízí, některá se vysazuje. Rajčata, lilek a papriky zatím vysazujeme do skleníků nebo do fóliovníků. Do volné půdy vyséváme odolné letničky. Vysazujeme trvalky, příliš velké rostliny můžeme dělit.

Protože už kvetou ovocné stromy, ošetřujeme je chemicky proti květopasu, obaleči nebo pilatce (podle návodu). K drobnému ovoci (jahody, rybíz atd.) přisypeme kompost. Duben je ideální měsíc pro výsadbu meruněk a broskvoní.

Koncem dubna připravujeme truhlíkové rostliny. Průběžně je otužujeme, ale hlídáme předpověď počasí. Po 20. dubnu můžeme začít s výsadbou jirín. Vyraší až po „třech zmrzlých“. Koncem měsíce rovněž vysazujeme hlízy mečíků a ostatní teplomilné cibuloviny.

V dubnu kralují zahradám alpinky, narcisy, hyacinty a další jarní cibuloviny.

Duben je plný barev.

Drobné rady do zahrady – květen nás zve ven.

*„... i když nám neroste ani pelargonie nebo mořská cibule v okně; jak na nás týden svítí slunce, začneme se starostlivě dívat k nebi a říkáme si na potkání: „Mělo by zapršet.“ ...“
/Karel Čapek/.*

Májový deštík dělá divy. Po loňských zkušenostech si mnozí uvědomujeme, jakou má voda cenu. Proto je dobré, podle možností, zajistit jímání dešťové vody pro zalévání, které je v květnu velice důležité.

Zeleninu můžeme vysévat přímo na záhony. Po třech zmrzlých můžeme vysévat a vysazovat ven i teplomilnou zeleninu - fazolky, rajčata, okurky, cukíny a dýně. Na záhonech raději pěstujeme tyčková rajčata, na balkónech se daří i keříčkovým. Sklízíme ředkvičku a špenát, postupně pak salát a rané košťáloviny.

Na ovocné zahradě ošetřujeme stromy a keře proti chorobám a škůdcům. Bohužel se bez chemie neobejdeme, ale můžeme vyzkoušet výluhy z přesličky nebo kopřiv, hlavně v boji se mšicemi.

Smysl má vypěstovat si všeho jen tolik, kolik potřebujeme. Snažíme se mít sklizeň co nejranější, kdy má zelenina a ovoce nejvyšší cenu. Je třeba zkusit nové postupy a nebát se občas i riskovat. I když to je někdy v rozporu se starými recepty. Klimatické změny bohužel probíhají...

Vysazujeme teplomilné květiny. Na oknech a balkonech se objevují truhlíky s květinami. Odstraňujeme odkvetlé květy jarních cibulovin a necháváme je zatáhnout, aby cibule narostly. Velké nebezpečí znamená mouha narcisová, se kterou lze bojovat pouze insekticidy. Na květinových záhonech vidíme explozi barev, která pokračuje až do začátku léta. Nejdříve kvetou alpinky a nízké kosatce, brzy na to rododendrony a azalky, pokračuje početná skupina vyšších květin.

Sousedka Jitka mi zase řekne: „přečetla jsem si to, abych věděla, co vše nemusím dělat“. Šťastná to žena

Květnová exploze barev a zeleně.

Drobné rady do zahrady – červen slibuje léto.

„... Nehodlám nijak kazit radost zelinářům; ale co si nadrobili, ať si snědí. ... Kozel se sice může stát zahradníkem, ale zahradník se těžko stane kozlem, aby schroustal svou zahrádku.“ ...“ /Karel Čapek/.

Červen je měsícem, kdy sklízíme nejen zeleninu, ale i jahody. Jahody se skutečně původně sbíraly v lese a na zahradě, nikoliv v Lidlu nebo v jiném supermarketu. A bývalo to v červnu, nikoliv po celý rok. Pokud je pěstujeme na záhonech, podkládáme je a chráníme před slimáky, aby nebyli rychlejší než my. V Anglii k tomu účelu používali sucho trávu nebo slámu (proto ‚strawberry‘). Jinou možností je pěstování v truhlíku. Vynikající jsou k tomu odrůdy stále plodících velkoplodých jahod. Jahody potřebují hodně vody a živin.

Můžeme vysévat rané košťáloviny, které dozrají do konce září. Začíná období růstu plevele, které končí až někdy v srpnu. Vše zaléváme a okopáváme („zaléváme motyčkou“). Zaštipujeme a vyvazujeme tyčková rajčata. Průběžně sklízíme vše, co dozrává.

V ovocné zahradě hlídáme výskyt chorob a škůdců a včas proti nim zasahujeme. Všeobecně se staráme o výživu rostlin. Provádíme tzv. probírku plůdků na jabloních. Kromě jahod začínají dozrávat rané třešně a višně.

Červen je obdobím boje se mšicemi a houbovými chorobami. Parné a vlhké počasí podporuje tvorbu plísně šedé (botrytis), která dovede nadělat velké škody na lilích. Přihnojujeme mečíky („na třetí list“) a jiriny, zaštipujeme chryzantémy, vyséváme dvouletky.

Pro přesazování narcisů, tulipánů (jarních cibulovin), platí pravidlo: „Když jdou děti ze školy, cibule jdou ze země; když jdou děti do školy, cibule jdou do země.“ Konec školního roku je tedy signálem pro vybírání cibulovin. Ty přes prázdniny uložíme v suchu, ve stínu, při teplotě kolem 25 ° C. Vysazujeme raději později, než jdou děti do školy, až už půda není příliš teplá.

V květinové zahradě je to mezidobí mezi jarními a letními květinami. Počátkem června kvetou bylinné pivoňky. Kvetou další skupiny kosatců: vysoké, sibiřské a koncem června spurie a japonské kosatce. Začínají kvést rané lilie. Kvetě mnoho keřů, které jsou vhodné i do živých plotů: weigelia, deutzie, kolkwitzie a jiné.

Pivoňky rostou na jednom místě po desetiletí.

Drobné rady do zahrady – na léto a prázdniny.

„...Jaká škoda, má líbezná krásko (já mluvím o květinách), jaká škoda, že tak míváš čas; krása přechází a jen zahradník trvá ...“ /Karel Čapek/.

Když už je řeč o květinách, není to jen čas kvetení a odkvétání. V červenci a srpnu se přesazují všechny skupiny bradatých kosatců. Bradaté kosatce jsou ty, kterým rostou na spodních okvětních lístcích vousy, které vytvářejí útvar v podobě bradky nebo kartáčku. Rozdělují se do skupin podle výšky: nízké, prostřední, vysoké apod. Pikýrujeme dvouletky, řízkujeme hortenzie, zaštipujeme chryzantémy.

Koncem srpna můžeme začít s přesazováním pivoňek (to lze až do října). V srpnu můžeme přesazovat taky denivky. Čistíme a kontrolujeme uskladněné cibule tulipánů a narcisů. Odstraňujeme odkvetlé lodyhy, plejeme, zaléváme. V srpnu už nehnojíme dusíkatými hnojivy, hnojíme draselným hnojivem.

V zeleninové zahrádce sklízíme, plejeme, zaléváme a okopáváme. Nakládáme okurky, sklízíme většinu ostatní zeleniny: cibuli, česnek, rajčata, papriku, cukiny, fazolky atd. Zeleninu raději konzumujeme čerstvou v době, kdy je její sezóna. Zbytek konzervujeme.

Je čas letního řezu. Jádroviny řežeme tak, že vyřezáváme tzv. ‚zloděje‘ (bujně rostoucí mladé přírůstky, které rostou vertikálně). Letní řez jádrovín podporuje budoucí sklizeň a omezuje růst ‚do dřeva‘. Peckoviny řežeme během sklizně (větev třešní můžeme pohodlně obírat na zemi ze židličky) a po sklizni. Ořešáky řežeme od poloviny července do konce prázdnin. V tuto dobu nevytéká z ran míza. Během léta sklízíme drobné bobulové ovoce – rybíz, angrešt, maliny, kanadské borůvky, jostu a rané odrůdy jabloní, zrají meruňky, broskve a rané švestky. Je to čas ovocných pokrmů a buchet, zavařování, výroby marmelád (jako za dob našich babiček) a přípravy kvasu.

Stříháme živé ploty. Kvetoucí okrasné keře ořezáváme hned po odkvětu, aby ještě narostly nové výhonky, na kterých budou příští rok opět květy. Pokud to uděláme pozdě a nové výhony nevyrostou, tyto keře příští rok nepokvetou. Kromě letních trvalek postupně vykvétají lilie, denivky, mečíky a jiriny.

Hortenzie přinášejí do zahrady klid a pohodu.

Drobné rady do zahrady – na září.

*„...tento rozkvět zralého věku je mocnější a vášnivější než ty neklidné a prchavé hejble mladého jara. Je v tom rozum a důslednost ...
/Tak vidí září v knize ‚Zahradníkův rok‘ Karel Čapek./*

Množstvím květů a pestrostí barev se září loučí s létem a celou vegetační sezónou. Kvetou podzimní astry, jiriny, chryzantémy. Vybarvují se jablka, hrušky nebo hrozny vína. Všemi barvami hýří rovněž průběžně sklizená zelenina.

Na záhony můžeme vysévat zeleninu pro přezimování: zimní salát, špenát nebo polníček. Do pařeniště vysazujeme salát pro podzimní sklizeň. Pokračujeme v ošetřování, zalévání a sklizni košťálové zeleniny, rajčat, paprik a tykvovitě zeleniny. Pokud si chceme

trochu zaexperimentovat, zjistíme, že v září dozrávají v našich podmínkách melouny. Posloucháme předpověď počasí, abychom zachránili před prvními ranními mrazíky citlivé druhy zeleniny.

Počátkem měsíce dokončíme letní řez ovocných stromů. Vyčistíme a vydezinfikujeme sklepy a police k uskladnění ovoce. Sklízíme podzimní odrůdy jablek a hrušní, koncem září začínáme sklízet první část zimních odrůd.

Kromě typicky podzimních květin ještě dokvétají mečíky. Krátké nebo slabé květní klasy nenecháme kvést a vylamujeme je, aby mohly narůst hlízy pro příští kvetení. Na chryzantémách vyštipujeme boční pupeny, aby byl vrcholový květ mohutnější. Podle potřeby zaléváme a rostliny ošetřujeme postřiky. Vysazujeme a přesazujeme trvalky a skalničky. Koncem měsíce začneme sklízet hlízy mečíků a vysazujeme drobné cibuloviny. Hlízy jirín a begonií sklízíme až po prvních mrazech, které jim sežehnou listy.

Trávník ještě stále pravidelně sekáme. Na trávník i na květiny použijeme podzimní hnojivo, ve kterém převládá draslo. To pomáhá k vyžrání pletiv a u květin k založení květních pupenů pro příští sezónu.

A co hlavně: vychutnáváme nejen všechny sklizené plody, ale taky si vychutnáme krásu začínajícího babího léta.

Jiřinky – královny podzimu.

Drobné rady do zahrady – na říjen.

„...říjen je první jarní měsíc, měsíc podzemního rašení a klíčení, skrytého rozpuku, nalévajících se pupenů; jen trochu hrábněte do půdy a najdete nadělaných puků ... /Karel Čapek/.

Karel Čapek byl nadšeným alpínkářem. Jeho pohled na říjen byl asi jiný než pěstitele zeleniny nebo ovocnáře. Ale přiznejme si, že to zní lépe než konstatování, že se příroda ukládá ke spánku.

Zatímco některé květiny raší a klíčí, mnoho trvalek ještě stihneme vysadit. Je čas vysadit pivoňky a cibule narcisů, tulipánů a lilií. Kvůli rozdělení tržeb producenti sadby a obchodníci přesunuli v posledních letech prodej lilií a pivoňek na jaro, přestože nejlepší termín pro jejich výsadbu je říjen. Na sklizeň mečíků si pohlídáme předpověď počasí, abychom sklízeli pokud možno za sucha. Jiřiny sklízíme co nejpozději. Až mráz spálí listy, ustříháme lodyhy cca 15 cm nad zemí. Hlízy vybíráme dříve, než hrozí promrznutí půdy. Téma skladování by bylo na samostatný článek. Ošetřujeme kvetoucí chryzantémy. Jejich kvetení věští konec sezóny.

Pro užitkovou zahradu platí přísloví „Michal z pole spěchal“ (po našem „Michal s poľa spíchal“). A protože Michala je 29. září, je třeba v říjnu všechno sklízet: veškerou zeleninu i ovoce. Některé zimní odrůdy jablek co nejpozději. Letošní rok nebyl ovoci moc nakloněn. Na jaře je poškodily pozdní mrazíky, pak kroupy. Rány po kroupách byly vstupní branou pro hnilobu, hodně škod nadělali obaleči, vosy a sršní. Takže se sklizni moc práce nebude.

Mám rád teplou zimu, ale přírodě to moc nevyhovuje. Snad se letos dočkáme slušnější zimy se sněhem a mrazem, aby se nejen zvedla hladina spodní vody, ale aby rovněž pomrzli někteří škůdci. Slimáků bylo letos méně. Díky loňskému suchu nenakladli tolik vajíček. Letos v srpnu se však několik dospělců objevilo. A o něco vlhčí počasí jim umožnilo naklást v srpnu vajíčka, ze kterých lze příští rok očekávat opět invazi slimáků.

Na typicky podzimní práce je ještě čas. Říjen je vhodný na procházky do vybarvených lesů a na houby, pokud začnou růst. Každá část roku je krásná...

Taková může být úroda.

Drobné rady do zahrady – na listopad a zimu.

„...když tak stojíte na svém záhonku, jednou nohou opřeni o rýč, stírají si pot a pravě „Uf“, tu vypadáte rovnou jako alegorická socha ...“ /Karel Čapek/.

Listopad je optimální dobou pro přípravu zahrady na zimu. Sklidíme poslední zeleninu a ovoce, které nám zbylo nebo na které jsme zapomněli. Kořenovou zeleninu založíme do písku. Během zimy uloženou zeleninu a ovoce kontrolujeme.

Vypustíme vodu z nádob a venkovního potrubí. Uložíme hadice, očistíme a uložíme nářadí. Shrabujeme listí, vyhrabeme trávník, který můžeme povápnit mletým vápencem. Až do zamrznutí půdy můžeme vysazovat nové stromy a keře. Během zimy pak odstraňujeme suché a nemocné stromy a keře, provádíme zimní řez. Kolem sv. Barbory řežeme nejen „barborky“, ale rovněž rouby jabloní, které založíme do písku a uložíme do stínu.

Většina zahrádkářů považuje rytí za vrchol zahradničení a za tu nejobtížnější práci na zahradě. Ale přiznejme si, že rytí jsme schopni zvládnout řadově v hodinách nebo ve dnech, záleží na velikosti pozemku. Navíc se příjemně zahřejeme. A ten, kdo pěstuje jenom zeleninu, ten když poryje, má téměř hotovo. Pokud neexperimentuje se zimním výsevem mrkve, petržele, zimní výsadbou cibule, zbývá mu už pouze vysadit česnek a jít do tepla. Během zimy pak koupit potřebná semena, hnojiva a postřiky.

Záhon pro česnek máme připraven. Sledujeme předpověď počasí a česnek vysadíme pár dnů před tím, než zamrzne půda, nejpozději do Vánoc. Pro výsadbu použijeme pouze obvodové stroužky. Stroužky namoříme Sulkou podle návodu. Necháme je obeschnout a hned vysazujeme co 10 cm, v řádcích 30 cm od sebe, cca 6 cm hluboko.

Ty, kteří pěstují květiny ještě čeká odstranit suché zbytky rostlin a záhony vyplet. Některé květiny vyžadují zimní kryt. Očistíme a pak během zimy kontrolujeme uložené hlízy gladiol a jiřin. Okrasné traviny a sloupové jehličnany svazujeme, aby je sníh nepolámal. V zimě kontrolujeme stav záhonů a koncem zimy pak hnojíme „do zásoby“.

„Dušičkový čas“ předznamenává zimní spánek zahrady. Nicméně nás i v tuto dobu mohou potěšit kvetoucí chryzantémy a poslední paprsky slunce, které barví přírodu i v tomto studeném a smutném období teplými barvami.

Jedny z posledních květů.

(Zdeněk Seidl)